

При укладенні контрактів з контрагентами важливо дотримуватися встановлених термінів та умов, контролювати виконання контрактів та вчасно вносити необхідні зміни, якщо потрібно. Для успішної співпраці важливо працювати з надійними партнерами, які дотримуються своїх зобов'язань та мають високий рівень професіоналізму. Перед початком співпраці обов'язково проводять аналіз потенційних партнерів та обирають найбільш надійних.

Список використаних джерел:

1. Bilge A, Leonidas C. (2019) *The Role of Exporters' Emotional Intelligence in Building Foreign Customer Relationships*. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1069031X19876642>.

2. Mirabelle Muûls.(2015) *Exporters, importers and credit constraints*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0022199614001482>.

Гомотюк Вікторія

Зенг Вангмінг

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль

ДРАЙВЕРИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КИТАЙСЬКИХ ТНК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У процесі посилення глобалізації та транснаціоналізації господарського життя відбулося значне зростання міжнародного виробництва, яке охоплює майже всі країни світу, характеризується різними видами економічної діяльності, поєднує різноманітні за своїм походженням ресурси. Рушійною силою системи міжнародного виробництва є ТНК, які перетворилися на важливий чинник світового відтворювального процесу. Саме вони відіграють провідну роль в інтернаціоналізації виробництва, розширенні та поглибленні виробничих зв'язків між підприємствами різних країн. Розвиток системи міжнародного виробництва ТНК пов'язане не лише з традиційними ланцюгами створення вартості як формування системи філій, а й з іншими формами міжнародного співробітництва, зокрема, з неакціонерними формами операцій. Ці форми операцій збільшують кількість учасників системи міжнародного виробництва, модифікують характер виробничих зв'язків у цій системі.

Співпраця в процесах створення знань у Китаї стає все більш різноманітною. ТНК відіграють вирішальну роль в інноваціях і поширенні нових ідей. Вони мають попит у партнерів для співпраці для цілої групи інших учасників (наприклад, вітчизняних фірм та університетів), оскільки вони здатні привнести найновіші знання з-за кордону. Однак передбачається, що вони співпрацюють з вітчизняними громадськими дослідницькими організаціями чи

університетами. Після комплексних реформ науково-технічної системи (S&T) у Китаї та стратегічних змін у глобальній організації ТНК державні установи, швидше за все, стануть потенційними партнерами для співпраці у створенні нових знань не лише для китайських компаній, але й для ТНК. Таким чином, можна очікувати нового різновиду обмінних процесів, коли ТНК займатимуть чільне місце в системі продукування знань у Китаї [1].

Країни, що розвиваються, потребують, щоб їх промислова база була пов'язана як з місцевою, так і з глобальною науково-технічною (S&T) системою, щоб повною мірою використовувати свій потенціал місцевого розвитку та сприяти технологічній модернізації. Китай особливо прагне перенести свій потенціал на місцеві інновації та сприяє промислового розвитку за допомогою багатогранної технологічної політики, яка включає дослідження, науку та розробки. З огляду на загальну важливість ПІІ у Китаї, глобальна та місцева взаємодія має вирішальне значення в секторах економіки, орієнтованих назовні, оскільки модернізація, здається, є найбільш ефективною в цих галузях.

Водночас технологічна глобалізація та тісно пов'язані глобальні мережі стають все більш поширеними поза межами виробничих ланцюгів. Крім того, державний науково-дослідний сектор добре усвідомлює свою роль у дедалі більш актуальних наукових галузях. Існують початкові емпіричні дані, які свідчать про те, що взаємодія між ТНК і державною дослідницькою системою в Китаї зростає в останні роки (Рис. 1). Через зміни в міжнародній експансії та організаційних стратегіях ТНК, регіональні штаб-квартири, зокрема, були реорганізовані та консолідовані [2]. Домашні стратегії розширення, за допомогою яких власні технологічні переваги ТНК намагаються поєднати з сильними цільовими ринками, впливають не лише на маркетинг і управління виробництвом.

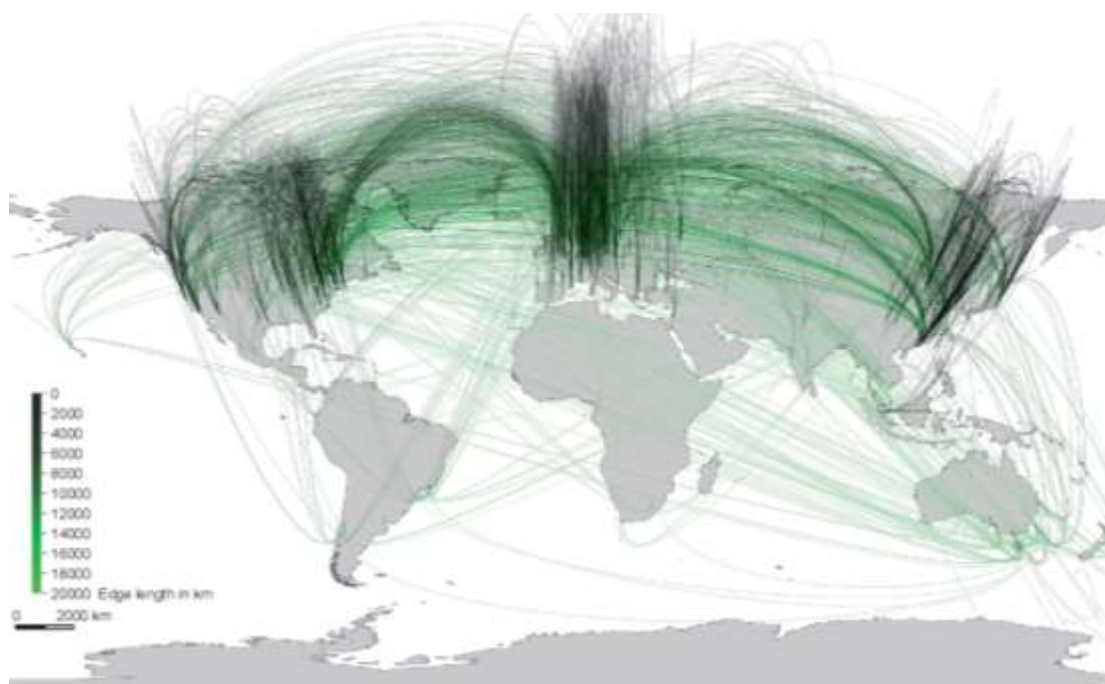

Рис. 1. Карта світу організацій, які співпрацюють у глобальній дослідницькій мережі ТНК, орієнтованій на Китай [3; 4].

Зовсім недавно вони також забезпечили стратегічний зв'язок між глобальними науково-дослідними мережами ТНК і місцевими науковими системами цільових ринків. Китай має чудову позицію для залучення ключових функцій ТНК завдяки своєму унікальному поєднанню пов'язаного з ринком розвитку (тобто зростання попиту на високотехнологічну продукцію) і потужної наукової бази. Теоретично глобально-локальні мережі можна розуміти як багаторівневу систему, яка включає різних акторів у різних просторових масштабах. У такій системі відбувається обмін знаннями для розширення можливостей локальних акторів. Знання поглинаються, рекомбінуються та передаються через складний набір відносин обміну, які складають особливу цінність мереж. Важливі внутрішні суб'єкти в динамічних економіках, що розвиваються, швидко інтегруються в ці мережі, оскільки вони пропонують додаткові активи (наприклад, знання ринку) відомим учасникам мережі. Функцію посередницьких центрів у цих локальних мережах, що виникають, виконують координаційні компанії або громадські дослідницькі організації, оскільки вони володіють всеосяжним взаємним розумінням (тобто здатністю до поглинання та ресурсами), необхідним для обміну знаннями та посередництва між глобальними та локальними джерелами.

ТНК натрапили на труднощі в повному використанні потенціалу глобальних інновацій і мереж досліджень і розробок, але останні стратегічні зміни можна розглядати як спробу компенсувати ці труднощі. Посилення відносин між ТНК і PRONEI є важливою частиною цих змін у внутрішній і зовнішній організації ТНК [5]. Просторовий розподіл внутрішніх досліджень і розробок та навчання все більше віддаляється від чистих командних і контрольних мереж, які раніше створювали «підприємства з глобальною мережею». Це значний зсув від «монолітних підходів» у науково-дослідних роботах до дуже гнучкої регіональної діяльності, що безпосередньо пов'язано з посиленням конкурентних сил на глобалізованих ринках.

Глобальне управління інтелектуальною власністю, а також потреби в інноваціях у конкретних країнах підтримують ці процеси децентралізації [6]. Відповідно, вибрані регіональні штаб-квартири формують центри передового досвіду (CoE)/глобальні центри знань, щоб оптимізувати всесвітнє спілкування та обмін знаннями з місцевими академічними та неакадемічними спільнотами. Регіональне управління дослідженнями та розробками в Раді Європи стає все більш поширеним на великих ринках, що розвиваються, щоб пристосуватися до місцевих особливостей, розвідувати тенденції та дозволити ТНК швидко реагувати на зміни ринкового попиту та технологій.

Мотиви ефективності та експлуатація дешевої робочої сили послідовно призводять до пошуку компетенцій, що базується на створенні місцевих зв'язків. Щодо діяльності, пов'язаної з Радою Європи в економіках, що розвиваються, тенденція ТНК до співпраці з PRONEI є більшою, ніж їхня співпраця з місцевими промисловими базами. Крім того, через специфічні фактори ринкової стратегії та соціально-політичну організацію в Китаї, лобювання є важливим чинником для діяльності ТНК у місцевих науково-технічних мережах.

Створення регіональних штаб-квартир НДДКР дозволяє ТНК наблизитися до ключових учасників мережі та установ.

Перелік використаних джерел:

1. *World Investment Report 2022. International Tax Reforms and Sustainable Investment.* URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf.
2. *China Going Global Investment Index.* URL: http://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=ChinaGoingGlobal.
3. *Forbes. The World's Biggest Companies. 2022.* URL: <https://www.forbes.com/sites/forbesstaff/2022/05/12/forbes-global-2000-list-2022-the-top-200>.
4. *Freeman R.B., Huang W. China's «Great Leap Forward» in Science and Engineering.* URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/6c36/b0cb8aec7e97bb587f523d99bce9471f37e5.pdf>.
5. *Zi L. Technology Giants Pump up Startups in US Expansion.* URL: http://www.chinadaily.com.cn/world/2014-10/08/content_18707336.htm.
6. *Tracking China's Global Economic Activities: Data Challenges and Issues for Congress.* URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/R46302.pdf>.

*Гринчук Ігор
Дацко Віта
Крилова Лілія*

Науковий керівник: доктор економічних наук,
професор *Зварич Роман*
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Глобальні потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2021 році становили 1,58 трильйона доларів, що на 64 відсотки більше порівняно з надзвичайно низьким рівнем у 2020 році. Відновлення продемонструвало значний відскок завдяки бурхливому зростанню ринків злиттів і поглинань (M&A) і швидкому зростанню міжнародного проєктного фінансування через слабкі умови фінансування та основні пакети стимулювання інфраструктури.

Однак у 2022 році глобальне середовище для міжнародного бізнесу та транскордонних інвестицій кардинально змінилося. Війна в Україні – на додачу до тривалих наслідків пандемії – спричинила потрійну продовольчу, паливну та фінансову кризу в багатьох країнах світу. У результаті невизначеність інвесторів спричинила значний тиск на глобальні ПІІ у 2022 році.

Інші фактори негативно вплинули на ПІІ у 2022 році. Спалах COVID-19 у Китаї з поновленими локдаунами в областях, які відіграють важливу роль у глобальних ланцюжках створення вартості (GVC), ще більше знизило нові